

Brüsszel, 2012.11.22.
COM(2012) 684 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK
a komplex digitális vevődekóderek környezettudatos tervezésének önkéntes rendszeréről

(EGT-vonatkozású szöveg)

{SWD(2012) 391 final}
{SWD(2012) 392 final}

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a komplex digitális vevődekóderek környezettudatos tervezésének önkéntes rendszeréről

(EGT-vonatkozású szöveg)

1. BEVEZETÉS, JOGI KERET

Bizonyos kiemelt termékcsoporthoz esetében a környezettudatos tervezésre vonatkozó követelmények megállapításának jogi keretét az energiával kapcsolatos termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapítási kereteinek létrehozásáról szóló, 2009. október 21-i 2009/125/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv¹ (a továbbiakban: keretirányelv) adja.

A keretirányelv 15. cikke (2) bekezdésének a)–c) pontja szerint a kiemelt termékcsoporthoz vonatkozóan a következő három feltétel együttes teljesülése esetén vagy kötelező végrehajtási intézkedéseket (azaz bizottsági rendeletet), vagy önszabályozást megvalósító intézkedéseket (azaz önkéntes iparági megállapodásokat) kell elfogadni: (i) a termékcsoporthoz jelentős mennyiségeket értékesítenek; (ii) a termékcsoporthoz jelentős a környezeti hatása; (iii) a termékcsoporthoz a környezeti hatás szempontjából jelentős javítási potenciál rejlik.

A keretirányelv (18) preambulumbekkezdése szerint a kiemelt termékcsoporthoz esetében a kötelező végrehajtási intézkedésekkel szemben előnyben kell részesíteni az olyan alternatív fellépéseket, mint az iparági önszabályozás vagy az önkéntes megállapodások, ha ezáltal valószínűsíthetően gyorsabban vagy költséghatékonyabb módon lehet elérni a szakpolitikai célokat, mint kötelező erejű rendelkezésekkel.

Az önkéntes megállapodások, illetve az önszabályozás más módjai a keretirányelv alkalmazásában akkor tekinthetők a végrehajtási intézkedés alternatívájának, ha teljesítik a keretirányelv VIII. mellékletében meghatározott kritériumokat.

2. AZ IPARÁG ÁLTAL A KOMPLEX DIGITÁLIS VEVŐDEKÓDEREK KAPCSÁN JAVASOLT ÖNKÉNTES RENDSZER

A keretirányelv 16. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében a Bizottságnak végrehajtási intézkedéseket kell bevezetnie az elektromos fogyasztási termékek azon csoportjaira, amelyek nagy lehetőségeket rejtenek magukban az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának költséghatékony csökkentésére.

A Bizottság megbízásából előkészítő vizsgálatokra került sor az elektromos fogyasztási termékek egyes csoportjaira, köztük a komplex digitális vevődekóderekre (komplex set-top boxok, kábeltelevíziós vevődekóderek) vonatkozóan.²

¹ HL L 285., 2009.10.31., 10. o.

² A következő típusú digitális televíziós jelek vételére alkalmas készülékek: kábeltelevízió, műholdas adás, internetprotokoll, földi terjesztésű adás.

A komplex digitális vevődekóderekre (KDVD-kre) vonatkozóan elvégzett előkészítő vizsgálatok³ bebizonyították, hogy ez a termékcsoport teljesíti a keretirányelv 15. cikkében meghatározott követelményeket: jelentős mennyiségeket értékesítenek belőle, jelentős a környezeti hatása, és a környezeti hatás szempontjából jelentős javítási potenciál rejlik benne. Következésképpen a KDVD-eket vagy végrehajtási intézkedések, vagy önszabályozást megvalósító intézkedések útján szabályozni kell.

A KDVD-piacon aktív vállalkozások az EU-ban forgalmazott KDVD-k kapcsán javaslatot tettek egy önkéntes rendszer bevezetésére, és ebből a célból önkéntes megállapodást kötöttek, amelyben különös követelményeket állapítottak meg az EU piacán forgalmazott és/vagy használatba vett KDVD-k környezettudatos tervezésére. Az önkéntes rendszer 2010. július 1-jétől hatályos.

A rendszer keretében a megállapodást aláíró vállalkozások annak biztosítását vállalták, hogy az általuk forgalomba hozott és/vagy használatba vett összes KDVD-modell 90%-a teljesíteni fogja az önkéntes megállapodásban az adott időszakra meghatározott energiafogyasztási célértékeket. A KDVD-k környezettudatos tervezésére vonatkozó követelmények megállapítása szempontjából a KDVD-k legfontosabb környezetvédelmi jellemzőjeként az önkéntes megállapodás a használat során elfogyasztott villamos energia mennyiségét jelöli meg. Az önkéntes megállapodást aláíró vállalkozások kötelezettségvállalása értelmében a szóban forgó termékcsoport villamosenergia-fogyasztásának 2011 és 2020 között 44 TWh megtakarításával 115 TWh-ra kell csökkennie, ami 21 millió tonna elkerült CO₂-kibocsátásnak felel meg.

Az iparág által javasolt önkéntes rendszerrel kapcsolatban a Bizottság teljes hatásvizsgálatot végzett,⁴ és a keretirányelv 18. cikke alapján létrehozott, a környezettudatos tervezéssel foglalkozó konzultációs fórum keretében⁵ konzultált az érdekeltekkel. Ezen túlmenően az iparág képviselői 2012 márciusában a Bizottság rendelkezésére bocsátották azokat a naprakész forgalmazási adatokat,⁶ amelyeket a Bizottság a rendszer értékelésének véglegesítéséhez kért tőlük.

A hatásvizsgálat végkövetkeztetése az volt, hogy a javasolt önkéntes rendszerrel gyorsabban és olcsóbban biztosítható a szakpolitikai célok teljesülése, mint kötelező követelmények bevezetésével. A hatásvizsgálat során az is megállapítást nyert, hogy – a keretirányelv VIII. mellékletében foglalt követelménynek megfelelően – a javasolt rendszer összhangban van a Szerződés összes rendelkezésével (különös tekintettel a belső piacra vonatkozó és a versenyjogi rendelkezésekre), az EU nemzetközi kötelezettségvállalásaival (beleértve a többoldalú kereskedelmi megállapodások rendelkezéseit is) és a keretirányelv célkitűzéseivel, továbbá teljesíti az értékelés különös kritériumait: (i) nyitottság a részvételre, (ii) hozzáadott érték, (iii) reprezentativitás, (iv) több szakaszban bevezetett kvantitatív célok, (v) a civil társadalom részvétele, (vi) nyomonkövetési és beszámolási kötelezettségek, (vii)

³ EuP előkészítő tanulmány: „18. ütem: Komplex digitális vevődekóderek”, Bio Intelligence Service S.A.S., Franciaország, zárójelentés, 2008. december. A vonatkozó dokumentumok az Energiaügyi Főigazgatóság környezettudatos tervezéssel foglalkozó internetes oldalain tekinthetők meg: http://ec.europa.eu/energy/efficiency/studies/ecodesign_en.htm

⁴ A hatásvizsgálatról a Hatásvizsgálati Testület 2010. december 1-jén kedvező véleményt fogalmazott meg.

⁵ A fórum 2009. október 12-i ülésén.

⁶ A piaci jelenlétre vonatkozóan 2012 januárjában elvégzett felmérés szerint az EU piacán 2012-ben 23,5 millió darab KDVD-t fognak értékesíteni, amelyből 18,2 millió darab az önkéntes megállapodás aláíróitól, 19,6 millió darab pedig az önkéntes megállapodást aláíróitól és potenciális aláíróitól együttesen fog származni.

költséghatékonyság az önszabályozást megvalósító kezdeményezéssel összefüggő igazgatási feladatok elvégzésében, (viii) fenntarthatóság, (ix) összhang az ösztönzőkkel.

3. AZ ÖNKÉNTES MEGÁLLAPODÁS ELEMEI

Az önkéntes iparági megállapodás meghatározza az EU piacán forgalomba hozott és/vagy használatba vett KDVD-k környezettudatos tervezésére vonatkozó különös követelményeket. A megállapodás összes aláírója vállalta, hogy (származástól függetlenül) az általuk az EU piacán forgalomba hozott KDVD-k legalább 90%-a teljesíteni fogja a teljes energiafogyasztásra vonatkozóan megállapított minimumkövetelményeket.

A környezettudatos tervezés követelményeinek meghatározása mellett a megállapodás két igazgatási szervről is rendelkezik:

- egy, az aláírók és az Európai Bizottság képviselőit tömörítő, a megállapodással összefüggő igazgatási feladatokat ellátó operatív bizottság létrehozásáról,⁷ valamint
- egy független ellenőr kijelöléséről, aki azt vizsgálja, hogy az aláírók mindegyike teljesíti-e a megállapodásban foglalt vállalásait, és erről jelentéseket készít a Bizottság számára.⁸

A megállapodás mindemellett meghatároz:

- beszámolási kötelezettségeket, amelyek értelmében minden egyes aláíró fél köteles a független ellenőrnek átadni az általa kért adatokat, továbbá a kötelezettségeit nem teljesítő vállalkozástól megvonható az aláírói státus,
- nyomonkövetési szabályokat, amelyek értelmében a Bizottság és a környezettudatos tervezéssel foglalkozó, a tagállamok, az ipar és a nem kormányzati szervezetek képviselőit tömörítő konzultációs fórum rendszeresen értékelni fogja a megállapodás hatékonyságát.

Emellett a megállapodás meghatározza azt az eljárást, amellyel az operatív bizottság módosíthatja a megállapodás rendelkezéseit különösen abból a célból, hogy a követelmények szigorúságát a piaci helyzethez igazítsa. Mivel a KDVD-k funkcionális szempontból gyorsan fejlődnek, esetükben különösen fontos a paraméterek és a követelmények meghatározásának rugalmassága.

Annak érdekében, hogy a KDVD-kre vonatkozó követelményekről minden érdekelt, különösen pedig a megállapodás potenciális aláírói kellő időben pontos és naprakész információkkal rendelkezhessenek, az önkéntes megállapodás mindenkor legfrissebb változata a hatásvizsgálatról készült tanulmánnyal és e jelentéssel együtt folyamatosan hozzáférhető lesz a Bizottságnak a környezettudatos tervezésre vonatkozó politikával foglalkozó, az Europa honlapról elérhető internetes oldalain.⁹

Az önkéntes megállapodáshoz más, már meglévő kezdeményezések is társulni fognak, így különösen az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja által a digitális televíziós

⁷ A bizottság munkájában az EU-tagállamok, az EFTA/EGT-országok és a nem kormányzati szervezetek képviselői megfigyelőként részt vehetnek.

⁸ Ezeket a jelentéseket a Bizottság az érdekeltek elé fogja tární, és tartalmukat meg fogja velük vitatni.

⁹ http://ec.europa.eu/energy/efficiency/labelling/agreements_en.htm

szolgáltatásokra vonatkozóan kidolgozott magatartási kódex,¹⁰ amely innovatív technológiai megoldásokat és ambiciózus hatékonysági követelményeket szorgalmaz a KDVD-k alkalmazásával kapcsolatban.

4. AZ ÖNKÉNTES RENDSZER ELFOGADHATÓSÁGA

Mivel az iparág által a KDVD-k kapcsán javasolt önkéntes rendszer gyorsabban és olcsóbban biztosítja a szakpolitikai célok teljesülését, mint a kötelező követelmények bevezetése, továbbá megfelel a keretirányelv VIII. mellékletében meghatározott összes kritériumnak, a Bizottság tudomásul veszi, hogy az EU piacon forgalomba hozott és/vagy használatba vett KDVD-kre a piaci szereplők alkalmazni fogják az iparág által a KDVD-k környezettudatos tervezésére javasolt önkéntes rendszert. A rendszer alkalmazásának feltételeit az önkéntes iparági megállapodás tartalmazza.

A Bizottság álláspontja szerint ez az önkéntes rendszer elfogadható alternatívája a környezettudatos tervezésre vonatkozó végrehajtási intézkedésnek. Következésképpen a Bizottság mindaddig tartózkodni fog attól, hogy kötelező követelmények útján szabályozza az EU piacon forgalomba hozott KDVD-k környezettudatos tervezését, amíg az önkéntes megállapodás és annak a javasolt önkéntes rendszer keretében később elfogadott változatai a Bizottság megítélése szerint biztosítják a keretirányelv célkitűzéseinek teljesülését és a keretirányelvben meghatározott alapelvek érvényesülését.

Az önkéntes rendszernek ezen belül alkalmazása teljes időtartama alatt folyamatosan meg kell felelnie a keretirányelv általános célkitűzéseinek, beleértve egyebek mellett a keretirányelv szakpolitikai céljainak teljesüléséhez való hozzájárulást, a KDVD-piac összes aktív szereplője részvétele előtti nyitottságot, az adott gazdasági ágazat túlnyomó többségének lefedését,¹¹ a megállapodásban megállapított feltételek világos és egyértelmű voltát, az átláthatóságot, a nyomon követés körülményeit megtervezését, valamint azt, hogy a rendszer alkalmazása ne okozzon aránytalan adminisztratív terheket. Az EU piacon forgalomba hozott és/vagy használatba vett KDVD-k környezettudatos tervezésére vonatkozóan az önkéntes megállapodás jelenlegi szövegében és esetleges későbbi, az önkéntes rendszer keretében elfogadott változataiban megállapított különös követelményeknek hozzáadott értéket kell képviselniük abból a szempontból, hogy javítaniuk kell a szóban forgó termékek környezetre gyakorolt hatásait.

Az önkéntes rendszer aláíróival szemben mindemellett elvárás, hogy:

- folyamatosan értékeljék a rendszer alkalmazásának eredményeit,
- együttműködjenek a Bizottság szolgálataival, a tagállamokkal és az érdekelttekkel a KDVD-k környezetvédelmi eredményességének folyamatos javításában, és ennek érdekében törekedjenek különösen az önkéntes megállapodásban megállapított energiafogyasztási célértékek folyamatos csökkentésére és – indokolt esetekben – a rendszer más környezetvédelmi jellemzőkre való kiterjesztésére,
- együttműködjenek a Bizottság szolgálataival, a tagállamokkal és az érdekelttekkel a beszámolási mechanizmus és a nyomonkövetési szabályok javításában,

¹⁰ http://re.jrc.ec.europa.eu/energyefficiency/html/standby_initiative_main.htm

¹¹ A forgalomba hozott termékek legalább 70%-át le kell fedni.

- az önkéntes megállapodásban megállapított határidőket betartva rendelkezésre bocsássák azokat a releváns adatokat, amelyek felhasználásával a Bizottság és az érdekelttek figyelemmel kísérhetik a megállapodás célkitűzéseinek teljesülését, figyelemmel arra, hogy a megállapodásban az aláírók vállalták, hogy adatokat szolgáltatnak minden olyan KDVD-modellről, amelyet az EU piacán forgalomba hoztak és/vagy használatba vettek, valamint a megállapodás hatálya alá tartozó összes KDVD-modell energiafogyasztásáról, továbbá
- törekedjen annak biztosítására, hogy a potenciális aláírók aktívan bekapcsolódjanak a rendszer működtetésébe.

5. AZ ÖNKÉNTES RENDSZER FIGYELEMMEL KÍSÉRÉSE

A keretirányelv VIII. mellékletének 6. pontja értelmében a Bizottság a környezettudatos tervezéssel foglalkozó konzultációs fórum és a keretirányelv 19. cikkének (1) bekezdése szerinti bizottság közreműködésével köteles figyelemmel kísérni egyfelől az önkéntes rendszer alkalmazását és ennek keretében különösen azt, hogy az alkalmazás igazodik-e az általános elvekhez, másfelől pedig a környezettudatos tervezésre vonatkozóan az önkéntes megállapodásban és annak esetleges későbbi változataiban előírt követelmények megfelelőségét.

A Bizottság ennek során megkülönböztetett figyelmet fog fordítani a keretirányelvben, a Bizottság meglévő iránymutatásaiban és a magában a megállapodásban meghatározott beszámolási kötelezettségekre és nyomonkövetési szabályokra. A Bizottság ellenőrizni fogja különösen, hogy a megállapodás rendelkezései és az aláírók általi alkalmazásuk lehetővé teszi-e a Bizottság és az érdekelttek (beleértve a nemzeti hatóságokat is) számára a megállapodás eredményességének és céljai teljesülésének figyelemmel kísérését.

Ha megállapítja, hogy a keretirányelv célkitűzései és általános elvei nem érvényesülnek az önkéntes rendszerben, és/vagy az önkéntes rendszer résztvevői nem csökkentik idővel folyamatosan az önkéntes megállapodásban megállapított energiafogyasztási célértékeket, illetve az indokolt esetekben a megállapodás későbbi változataiban nem vonnak a megállapodás hatálya alá további releváns környezetvédelmi jellemzőket, akkor a Bizottság a KDVD-k környezettudatos tervezésére vonatkozó követelményeket kötelező végrehajtási intézkedés útján fogja elfogadni.

6. ÖSSZEGZÉS

Az iparág által a KDVD-k környezettudatos tervezésére javasolt önkéntes rendszer összhangban van a Szerződés összes rendelkezésével, az EU nemzetközi kötelezettségvállalásaival és a különös értékelési kritériumokkal, ezért a keretirányelv alapján elfogadhatónak kell tekinteni.

A Bizottság vizsgálatai kimutatták, hogy az önkéntes rendszerrel gyorsabban és olcsóbban biztosítható a szakpolitikai célok teljesülése, mint kötelező követelmények bevezetésével.

A Bizottság tudomásul veszi, hogy az EU piacán forgalomba hozott és/vagy használatba vett KDVD-kre a piaci szereplők alkalmazni fogják a környezettudatos tervezés önkéntes rendszerét. A rendszer alkalmazásának feltételeit az önkéntes iparági megállapodás tartalmazza.

A Bizottság álláspontja szerint ez az önkéntes rendszer elfogadható alternatívája a környezettudatos tervezésre vonatkozó végrehajtási intézkedésnek, ezért egyelőre tartózkodik attól, hogy kötelező követelmények megállapításával szabályozza az EU piacán forgalomba hozott és/vagy használatba vett KDVD-k környezettudatos tervezését.

A Bizottság folyamatosan figyelemmel fogja kísérni az önkéntes rendszer alkalmazását. Ha ennek során megállapítja, hogy a keretirányelv célkitűzései és általános elvei nem teljesülnek, akkor fontolóra fogja venni, hogy indokolt-e kötelező végrehajtási intézkedés útján követelményeket megállapítani a KDVD-k környezettudatos tervezésére.